

Еще одна группа авторов районной газеты образца 30-х годов – юнкеры, молодая смена редакции из числа юных читателей газеты. О высокой социальной значимости движения юнkers свидетельствуют многочисленные письма, поступавшие в редакцию от молодежи района.

Газета оказалась вовлеченной в общественную жизнь, издание живо реагирует на все изменения, оказывается включенным в ткань общественных противоречий. Этому, прежде всего, и содействует тесная связь редакции газеты, ее журналистов с читателями на основе сотрудничества с авторами материалов стенных газет артелей, сельсоветов и клубов. Отношение редакции газеты к читателю как к автору, комментатору, критику, коллеге, делает его равноправным коммуникатором, предоставляет возможность равного диалога читателя и издания.

Таким образом, государственная поддержка, направленная на рост числа авторов, их обучение, повышение их квалификации и оттачивание профессиональных навыков, развивающиеся на фоне жесткого и бескомпромиссного идеологического конфликта, оказалась крайне эффективной. Государству удалось мобилизовать и включить в процесс производства социально значимой политической информации значительное число людей, способных влиять на повестку дня, формировать информационную картину региона и в значительной степени воздействовать на реальную жизнь (экономическую, культурную, образовательную сферы), формируя общественное мнение.

Марына Прахарэня

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

АРГАНІЗАЦЫЯ ДЗЕЙНАСЦІ ПЕРЫЯДЫЧНАГА ДРУКУ БССР У ПАЧАТКУ 1920-х гг.

Змены ў грамадска-палітычным і нацыянальна-культурным жыцці БССР у пачатку 1920-х гг. адбіваліся на арганізацыйнай структуры і дзейнасці перыядычнага друку, які пачынаў функцыянаваць у новых умовах. З гэтага часу пачынаецца непасрэднае партыйнае і дзяржаўнае кіраўніцтва ўсімі друкаванымі сродкамі.

5 сакавіка 1924 г. пры агітацыйна-прапагандысцкім аддзеле Цэнтральнага Бюро КП(б)Б быў арганізаваны пададдзел друку. Гэта была першая ўстанова ў краіне, створаная для каардынацыі і рэгламентацыі дзейнасці друкаваных сродкаў масавай інфармацыі. Супрацоўнікі гэтага органа павінны былі праглядаць усе газеты і часопісы, інструктаваць іх супрацоўнікаў у вуснай ці пісьмовай форме, весці ўлік тыражу.

Новая структура адразу сутыкнулася з вялікімі цяжкасцямі: ніхто дакладна не ведаў, колькі газет і часопісаў выдавалася ў рэспубліцы, у якім матэрыяльным і тэхнічным становішчы яны знаходзіліся, колькі экзэмпляраў складаў іх тыраж. Доўгі час у гэтай установе быў толькі адзін супрацоўнік – загадчык. Крыху пазней штат папоўніўся намеснікам загадчыка, вакантнай заставалася стаўка інструктара.

Тым не менш, пададзелам друку была сістэматызавана інфармацыя аб газетах і часопісах, якія выходзілі на тэрыторыі Беларусі, атрыманы звесткі аб мове выданняў, іх перыядычнасці і тыражах. Так, у Нацыянальным архіве Рэспублікі Беларусь захаваліся наступныя дадзеныя: у красавіку 1924 г. у БССР выдавалася 13 газет і 3 часопісы [2, арк. 38]. Назвы і мова выданняў, перыядычнасць іх выхаду і тыраж прадстаўлены ў табліцы 1.

Табліца 1. Газеты і часопісы БССР у красавіку 1924 г.

Назва выдання	Мова выдання	Перыядычнасць выхаду	Разавы тыраж (экз.)
Газеты			
Звезда	руская	штодзённая	17 500
Савецкая Беларусь	беларуская	штодзённая	6 000
Беларуская вёска	беларуская, руская	два разы на тыдзень	5 100
Векер	яўрэйская	штодзённая	2 000
Млот	польская	штодзённая	1 200
Витебские Известия	руская	штодзённая	4 500
Соха и молот	руская	штодзённая	3 200
Коммунист	руская	штодзённая	1 600
Белорусский кооператор	руская	два разы ў месяц	1 200
Красная смена	руская	кожны месяц	4 200
Юнгер Арбейтер	яўрэйская	два разы ў месяц	900
Малады араты	беларуская, руская	кожны месяц	1 500
Гвезда млодежи	польская	два разы ў месяц	800
Часопісы			
Народное хозяйство Белоруссии	руская	кожны месяц	—
Маладняк	беларуская	кожны месяц	—
Польмя	беларуская	кожны месяц	—

Акрамя таго, пададдзел друку ўстанавіў памер для ўсіх газет рэспублікі. Так, на васьмі палосах павінны былі выходзіць газеты: «Звязда», «Малады араты», «Гвезда млодежи», на чатырох – «Савецкая Беларусь», «Векер», «Млот», «Беларуская вёска», «Юнгер Арбейтер». Асобным пунктам адзначалася, што газеце «Савецкая Беларусь» два разы на тыдзень дазвалялася друкавацца на шасці палосах.

У канцы красавіка 1924 г. пададдзел друку агітацыйна-прапагандысцкага аддзела ЦБ КП(б)Б быў рэарганізаваны. Адной з галоўных задач устаноў стала правядзенне рэгулярнага інструктажу супрацоўнікаў усіх перыядычных выданняў рэспублікі, распрацоўка цыркулярных распараджэнняў, інструкцыйных лістоў і вусных указанняў. Рэдакцыі павінны былі пашыраць сувязі з чытачамі, арганізоўваць грамадскія акты ўвакол выданняў, запрашаць да супрацоўніцтва дзяржаўных, партыйных і грамадскіх дзеячаў, прадстаўнікоў інтэлігенцыі. Распаўсюджваць газеты рэкамендавалася праз агітацыю па індывідуальнай ці калектыўнай падпісцы. Агітацыю праводзіць шляхам гутарак з групамі людзей, пры чым толькі пасля таго, як газета была прачытана. У чытачоў трэба было даведацца, якая інфармацыя іх найбольш зацікавіла, што засталася незразумелым. Падпісныя грошы павінны былі збіраць адразу за 2–3 месяцы, каб прадухіліць перапынкі ў высылцы газет з-за несвоечасовай падпіснай платы [1, арк. 57].

Аддзел друку рэгулярна вызначаў тэматыку для газет рэспублікі. Сярод тэм, якія прапаноўваліся прэсе, былі: вынікі праверкі вышэйшых навучальных устаноў [1, арк. 30], знаёмства з ходам і метадамі перадвыбарнай кампаніі ў саветы [1, арк. 67] і інш. Акрамя таго, рэдакцыям газет амаль кожны тыдзень дасылаліся тэксты лозунгаў, прымеркаваных якога-небудзь дзяржаўнага свята (напрыклад, гадавіна абвяшчэння Канстытуцыі БССР, Дзень лесу і інш.) ці проста тэматычнага тыдня, якія неабходна было размясціць на першай паласе. Вельмі часта ў аддзел друку звярталіся і звычайныя чытачы. Яны дасылалі лісты з просьбай размясціць іх матэрыял на старонках беларускай прэсы. Інфармацыя, якая прапаноўвалася, была рознай: ад святкавання 8 сакавіка з падрабязным апісаннем спектакля ці вечара самадзейнасці да аповеду пра першае ўрачыстае рэвалюцыйнае пахаванне, якое адбылося пад гукі духавога аркестра і з чырвоным сцягам. Некаторыя чытачы хацелі падзяліцца сваёй творчасцю. Так, у фондах Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь захаваліся шматлікія лісты са зваротамі даць указанне размясціць іх матэрыял у газеце «на выбар» [3, арк. 162].

Для вырашэння надзённых пытанняў – фінансавання, дастаўкі выданняў на месцы, размеркавання паперы – 15 жніўня 1924 г. пры Дзяржаўным выдавецтве Беларусі быў створаны газетны сектар, у які ўваходзілі прадстаўнікі ўсіх на той час дзевяці рэспубліканскіх газет, якія друкаваліся ў Мінску.

У фондах Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь захавалася Палажэнне аб газетным сектары. У дакуменце вызначаны мэты і задачы сектара, механізм кіравання, характар узаемаадносін з Белдзяржвыдавецтвам і рэдакцыямі газет, фінансавыя пытанні.

Фінансавая самастойнасць газетнага сектара забяспечвалася за кошт сродкаў ад падпіснага плацяжу за перыядычныя выданні, рознічнага продажу, размяшчэння аб’яў, рэкламы, субсідый цэнтральных партыйных органаў і інш. На чале сектара стаяў загадчык, кандыдатуру якога вызначаў аддзел друку ЦК КП(б)Б. Пры сектары існавалі наступныя аддзелы: падпіскі і распаўсюджвання, улікова-фінансавы, канцылярыя. Акрамя таго, з ліку прадстаўнікоў ад кожнай цэнтральнай газеты і аднаго прадстаўніка камсамольскага друку працавала калегія, якая была арганізавана для ўзгаднення газетна-выдавецкіх планаў рэдакцый з матэрыяльнымі магчымасцямі сектара. Газетны сектар з’яўляўся аўтаномнай арганізацыяй і ў сваёй дзейнасці быў звязаны з Белдзяржвыдавецтвам толькі гаспадарча. Так, праўленне Белдзяржвыдата падводзіла вынікі ўзаемаадносін газетнага сектара з іншымі сваімі структурамі, а таксама зацвярджала гатовыя сметы і планы. Акрамя таго, тут друкаваліся газеты, якія заказваў сектар, а таксама аказваліся неабходныя тыпаграфскія паслугі, прадстаўляліся транспартныя сродкі для дастаўкі газет. У асобным пункце Палажэння прарэкаваліся ўзаемаадносіны гэтай установы з рэдакцыямі газет. Так, там адзначалася, што газетны сектар не павінен умешвацца ў «ідэйна-рэдакцыйную і палітычную працу газет», не дыктаваць умовы, каго рэдакцыям патрэбна прымаць на працу або, наадварот, звальняць.

Кіраўніцтва газетнага сектара вызначала колькасны склад супрацоўнікаў рэспубліканскіх выданняў. Так, самы вялікі штат мелі газеты «Звязда» і «Савецкая Беларусь» – 21 і 18 супрацоўнікаў адпаведна. Штат астатніх выданняў быў прадстаўлены наступным чынам: «Векер» – 14 супрацоўнікаў; «Беларуская вёска» – 4; «Млот» – 9; «Красная смена» – 2; «Малады Араты» – 2; «Юнгер Арбейтэр» – 2; «Гвезда Млодежи» – 1 [4, арк. 1–2].

Такім чынам, у першай палове 1920-х гг. савецкі ўрад распрацаваў шэраг мерапрыемстваў з мэтай арганізаваць працу перыядычнага друку

ў новых умовах. Былі створаны ўстановы, якія курыравалі ідэалагічны і фінансава-гаспадарчы аспекты дзейнасці перыядычных сродкаў масавай інфармацыі. Першай стаў аддзел друку пры агітацыйна-прапагандысцкім аддзеле Цэнтральнага Бюро КП(б)Б. Другой – газетны сектар пры Беларускаім дзяржаўным выдавецтве. Паступова дзейнасць выданняў была сістэматызавана і структуравана, што дазволіла органам друку стаць актыўнымі ўдзельнікамі дзяржаўных мерапрыемстваў, а таксама ўключыцца ў работу па культурнаму адраджэнню беларускага народа, набыць сапраўдныя нацыянальныя рысы.

Літаратура

1. Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь (НАРБ). – Ф. 4-п. – Воп. 1. – Спр. 1799.
2. Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь (НАРБ). – Ф. 4-п. – Воп. 1. – Спр. 1809.
3. Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь (НАРБ). – Ф. 4-п. – Воп. 1. – Спр. 2364.
4. Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь (НАРБ). – Ф. 819. – Воп. 1. – Спр. 1.

Олег Слука

Белорусский государственный университет

КОНФРОНТАЦИЯ В СОВРЕМЕННОЙ КОММУНИКАЦИИ

Идеологическая неустойчивость политико-экономических систем современного мира подчинила и радикально изменила массовую коммуникацию. Медиасистема оказалась встроенной в глобальную политику насильственного планетарного передела, перераспределения сфер влияния и подчинения одних стран более сильным государствам. Сформировались такие условия и непреодолимые факторы отношений между государствами, что международное напряжение приобрело устойчивый перманентный характер. Как признанный факт в политическом дискурсе циркулирует утверждение, что в мире развязана и идет жесткая холодная война, которая определяется гибридной, потому что информационное противоборство почти всегда заканчивается вооруженными конфликтами.

Информационная война подчинена идеологии передела сфер влияния реакционными силами для выкачивания энергетических ресурсов и превращения разрушенных государств и народов в нищие вассальные